

Nr 19

Av fröken **Elmén m. fl.**, om ökat rättsskydd för den enskilde i skatteärenden.

(Lika lydande med motion nr 16 i Första kammaren)

Frågan om åtgärder i syfte att stärka rättsskyddet för den enskilde i skatteärenden har tagits upp i motioner vid upprepade tillfällen under de senaste åren. Framställningarna har emellertid avvisats under hänvisning till att garantierna för den enskildes rätt finge anses fullt betryggande i gällande lagstiftning samt till att utredningsarbete på angränsande områden, främst genom besvärssakkunniga, pågår och att resultatet av detta utredningsarbete borde avvaktas. Enligt vår mening har problematiken i fråga om den enskildes rättsskydd härvidlag underskattats.

De delproblem som tagits upp i de tidigare framställningarna har bl. a. varit följande:

Brister i kommunikationer mellan taxeringsnämnd och skattskyldig.

Underlåtelse från taxeringsnämnds sida att i meddelande till skattskyldig ange motivering till företagen avvikelse från självdeklarationen.

Avsaknaden av särskild befattningshavare med uppgift att bevaka den skattskyldiges rätt gentemot taxeringsintendenten, vilken skall företräda det fiskala intresset.

Avsaknaden av rättslig möjlighet för den enskilde att få ersättning för kostnader i de fall han vinner taxeringsprocess gentemot kronan. Med gällande regler får den enskilde själv bära kostnaderna också i sådana fall.

Skyldigheten för äkta makar att vid påford kvarskatteränta för endera maken själva bevaka att sådant räntebelopp inte skulle ha påförts om räntebereäkningen gjorts gemensamt för makarna. Bestämmelsen leder i praktiken till att makarna går förlustiga sin rätt.

Det bör vidare tillfogas att såväl JO som riksdagens revisorer fäst uppmärksamheten vid förefintliga brister i rättsskyddet för den enskilde i taxeringsförfarandet. 1961 års revisorer ansåg sig sålunda ha funnit fog för uttalandet, att den nuvarande ordningen för taxeringsarbetet i första instans inte kunde sägas tillgodose de principer som ligger till grund för taxeringsförordningen — starkt rättsskydd för den enskilde och skärpt kontroll över svårkontrollerade skattskyldiga — och syntes från principiella synpunkter icke tillfredsställande. Det förelåg enligt revisorernas mening en alltför stor skillnad mellan det förfarande taxeringsförordningen förutsätter

och det i verkligheten tillämpade. Det kan också tilläggas att här berörda rättsskyddsproblem inte endast återfinnes på den direkta inkomstbeskattningens område utan också i fråga om den indirekta beskattningen.

Rättvisekravet i fråga om beskattningen innehåller två till formen motstridiga men i sak sammanfallande intressen. Det är ett gemensamt intresse för alla skattskyldiga att skattepliktiga inkomster eller — i fråga om indirekt beskattning — skattepliktiga varu- eller tjänstetransaktioner inte undkommer beskattning. Skattebördan skall fördelas på i lagstiftningen avsett sätt bland de skattskyldiga efter deras reella inkomstförhållanden och skatteplikt. Ingen skall kunna övervältra sin »reella» skatteplikt på andra. »Skatten skall vara rättvis.» Det är samtidigt klart att i och med att lagstiftaren söker göra skattereglerna alltmer förfinade för att bättre motivera de starkt skiftande förhållandena i det ekonomiska livet, så blir skattereglerna alltmer komplicerade. Riskerna för rättsförluster växer då för gemene man. Det synes knappast antagligt att utvecklingen skulle gå i annan huvudriktning än den här angivna, även om förenklingar skulle kunna uppnås på ett eller annat område inom skattelagstiftningen. Vid sådant förhållande kommer behovet att så långt möjligt skapa garantier för enskilda rättsförluster att inte endast kvarstå utan växa. Vi tror därför att, trots de avstyrkanden som föregående års bevillningsutskott kommit till, kravet på en översyn av skattelagstiftningen från synpunkten att stärka dessa garantier är väl motiverat.

Vi hemställer därför,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till riksdagen om åtgärder syftande till att förbättra den enskildes rättssäkerhet i skatteärenden.

Stockholm den 15 januari 1964

Brita Elmén

Axel Gustafsson

John Eriksson

i Bäckmora

Hans Nordgren

Jöns Nilsson

i Bästekille